

หลักและแนวคิดพื้นฐานด้านเศรษฐศาสตร์

รศ.ดร.วัชรียา โตสงวน

หลักสูตรการบริหารเศรษฐกิจสาธารณะสำหรับนักบริหารระดับสูง รุ่นที่ 17
8 กันยายน 2561

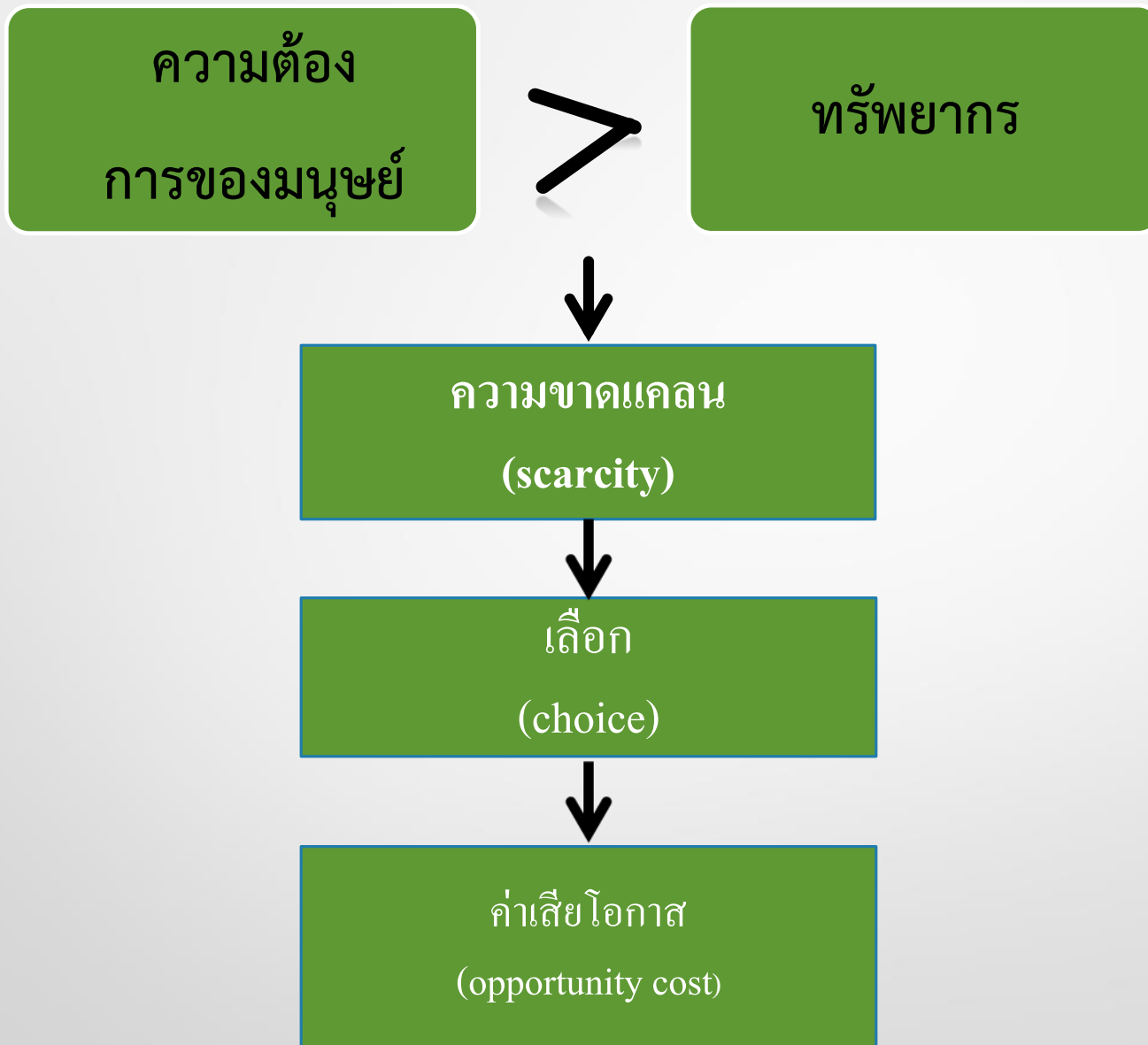
ประเด็นพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

- รากฐาน

- ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด
- ทรัพยากรที่จะสนองความต้องการนั้นมีจำกัด

- ประเด็น

- ทำอย่างไรจึงจะจัดทรัพยากรที่มีจำกัดให้ สามารถ
สนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างพอเหมาะ

- รากฐาน

-ความต้องการของมนุษย์ไม่มีที่สิ้นสุด

(นักจิตวิทยา สมานที)

- ประเด็น

-ทำอย่างไรจึงจะจัดสรรทรัพยากรที่มีจำกัด
ให้สามารถตอบสนองความต้องการของ
มนุษย์ได้อย่างพอเหมาะ

ข้อสังเกต

ความต้องการ (Wants) นั้นเป็น

Need or Greed ?

(ความจำเป็น) (ความโลภ)

คำถามนี้อธิบายถึงต้นเหตุของปัญหาสำคัญโดยเฉพาะ

- ☐ ปัญหาความรุนแรง
- ☐ ปัญหาโลกร้อน และความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ
- ☐ ปัญหาช่องว่างระหว่างคนรวยและคนจน
- ☐ ปัญหาคอร์รัปชัน

ปัญหาความไม่สมดุลระหว่างทรัพยากร (Resources) ที่จะนำมาใช้ผลิตสิ่งของและบริการ เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ทำให้ต้องศึกษาเศรษฐศาสตร์ เพื่อ “จัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการที่มีอยู่ไม่จำกัด ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด”

ทรัพยากร หรือ ปัจจัยการผลิต ที่จะนำมาใช้ใน
กระบวนการผลิต เพื่อสินค้าและบริการต่างๆ
ประกอบด้วย

- แรงงาน (Labour)
- ที่ดิน (รวมทั้งทรัพยากรที่อยู่ใต้ดินและในน้ำ)
- ทุน (Capital)
- ผู้ประกอบการ (Entrepreneur)

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์

- จะผลิตอะไร (What)
- ผลิตอย่างไร (How)
- จะผลิตเพื่อใคร (For Whom)

ปัญหาว่าจะผลิตอะไร (What?)

- ระบบทุนนิยม ขึ้นอยู่กับผู้บริโภค
(Consumer Sovereignty)
- ระบบสังคมนิยม ขึ้นอยู่กับรัฐ ตัดสินใจแทน

ปัญหาว่าจะผลิตอย่างไร (How?)

เป้าหมายคือต้องทำการผลิตเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ
สูงสุด

ปัญหาว่าจะผลิตเพื่อใคร (For Whom?)

ระบบทุนนิยม ผู้บริโภคที่มีอำนาจซื้อ (Purchasing Power)

จะสามารถได้สินค้าไป

(Willingness to Buy + Ability to Pay)

ระบบสังคมนิยม รัฐ (องค์กรวางแผนส่วนกลาง) เป็นผู้จัดสรร

หลักเกณฑ์ในการจัดสรรทรัพยากร

• แนวทางสำคัญทางเศรษฐศาสตร์ในการจัดสรรทรัพยากร

หลักการเรื่องประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ
(economic efficiency)

หลักเรื่องความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ
(economic equity)

การจัดทรัพยากรใดๆต้องให้

- มีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจสูงสุด
(Maximization Subject to Constraints)
- มีความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจมากที่สุด

หลักประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ (Economic Efficiency)

การให้ได้ผลได้ (Benefit) มากที่สุดจากทรัพยากรที่มีหรือทรัพยากรที่ใช้ไป

- ในทุกระดับของความพยายาม (หรือต้นทุน) ต้องให้ได้ผลได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

(given cost → maximize output)

- เมื่อต้องการให้เกิดผลระดับหนึ่ง จะต้องใช้หรือให้เสียความพยายาม (หรือต้นทุน) น้อยที่สุด

(given out put → minimize cost)

หลักประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ(ต่อ) (ECONOMIC EFFICIENCY)

- การใช้ทรัพยากรในทางที่เกิดประโยชน์สูงสุด โดยมีความสูญเสีย/สูญเปล่าน้อยที่สุด
- “ไม่มีของฟรี”(No Free Lunch) การที่คนๆหนึ่งได้รับอะไรมานั้นก็เพราะอีกบางคน หรืออีกหลายคนแบกภาระให้ หรือต้องเสียโอกาสบางอย่างไป

หลักความเป็นธรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Equity)

- การได้มาซึ่งผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม เช่น การได้รับค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์ ความสามารถที่พึงได้รับ (Ability to Earn)
- ผู้ที่ได้รับประโยชน์พึงรับภาระค่าใช้จ่ายในการให้ได้มาซึ่งประโยชน์นั้น (Who gains pays) หรือกรณีของ Polluter pay principle

การจัดสรรทรัพยากร ภายใต้ระบบทุนนิยม

- ในระบบเศรษฐกิจเสรีนิยม (Laissez - faire) ทุกคน/ทุกฝ่ายตัดสินใจเลือกโดยเสรี (freedom of choice)
- Maximizing Behavior ในการตัดสินใจของ self-interested decision makers
- กลไกตลาด หรือ กลไกราคา (price mechanism) เป็นเครื่องมือสำคัญประกอบการตัดสินใจเลือก

Supply and Demand : How markets work

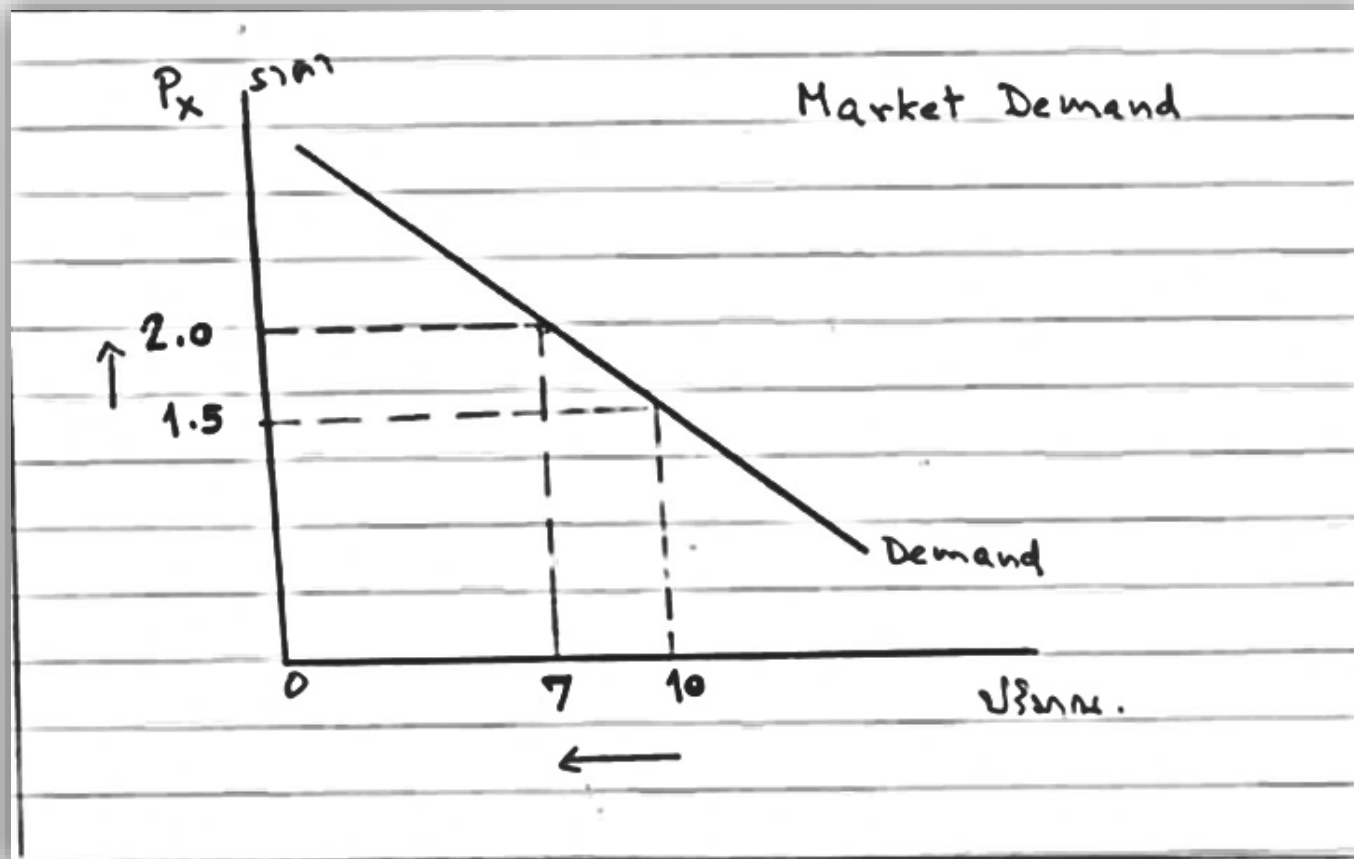
ตลาด แบ่งตามสภาพการแข่งขัน

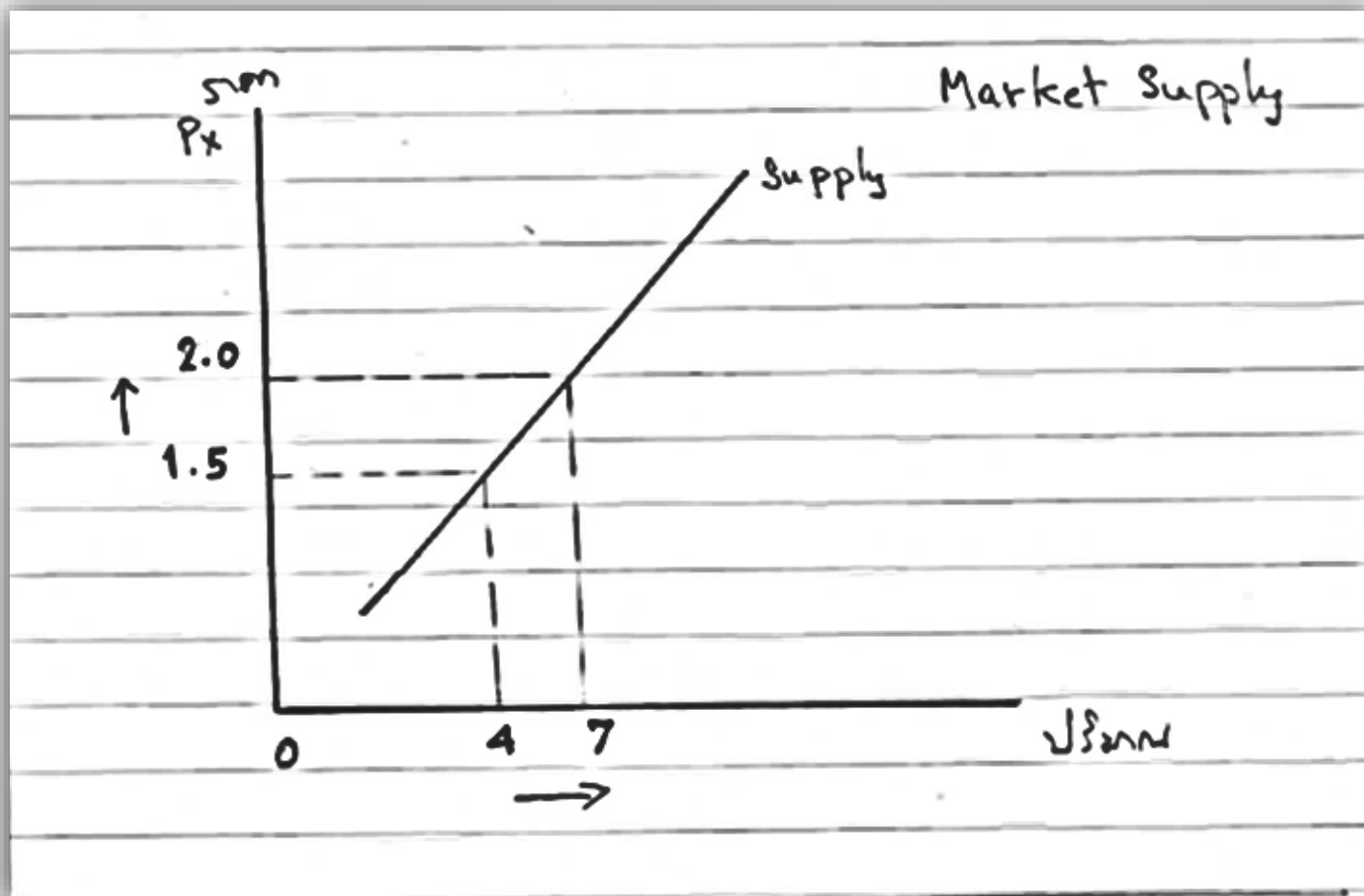
- ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ (Perfect Competition)
- ตลาดผูกขาด (Monopoly)
- ตลาดผู้แข่งขันน้อยราย (Oligopoly)
- ตลาดกึ่งแข่งขันกึ่งผูกขาด (Monopolistic Competition)

Supply and Demand : How markets work(ต่อ)

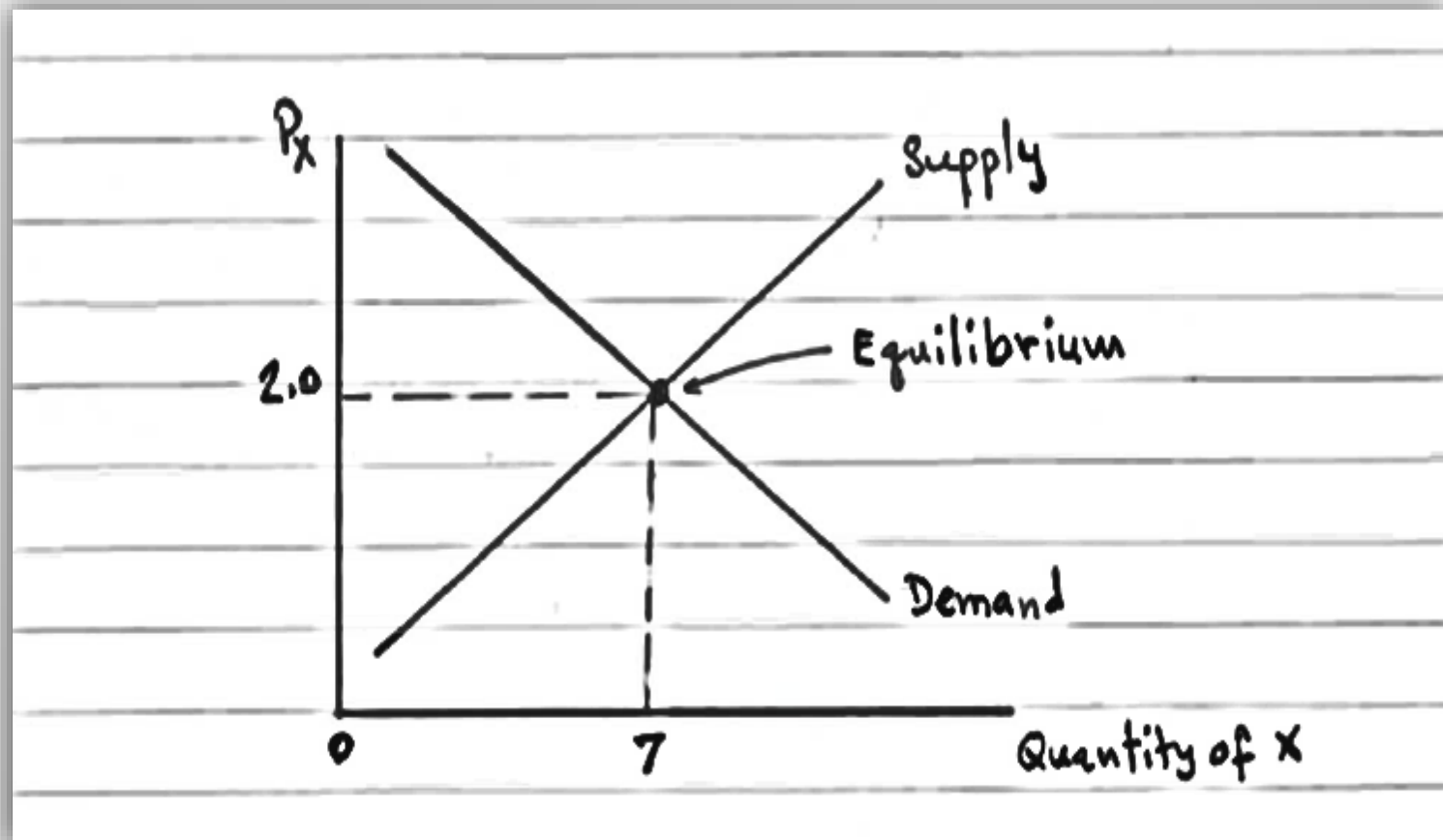
ตลาดแข่งขันสมบูรณ์ มีคุณสมบัติดังนี้

- ผู้ซื้อผู้ขายมากมาย (มากจนกระทั่งแต่ละรายไม่สามารถกำหนดราคาซื้อ/ขาย ได้เอง)
- การเข้า – ออก จากตลาดเป็นไปอย่างเสรี ทั้งผู้ซื้อ/ผู้ขาย
- สินค้าที่ ซื้อ/ ขาย เป็น Homogeneous products
- ข้อเสนอเทศและความรู้เกี่ยวกับตลาดมีความสมบูรณ์

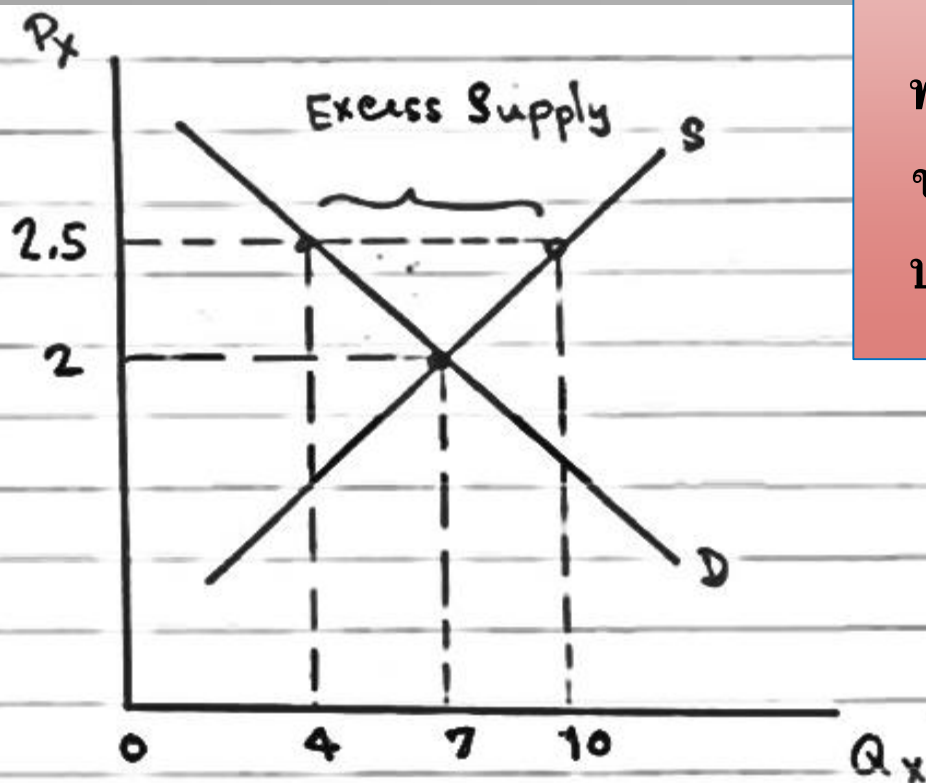

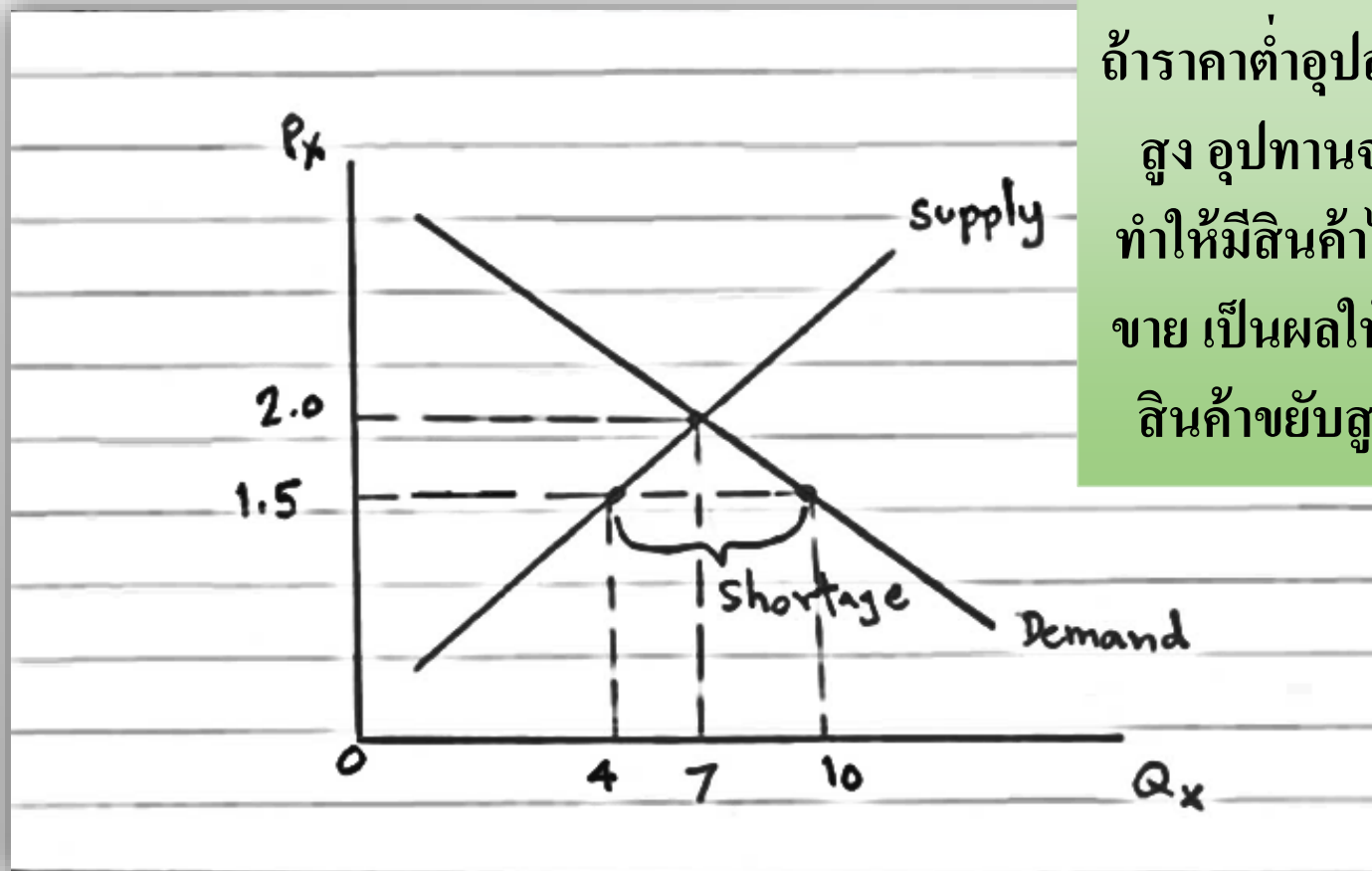

Equilibrium of Supply and Demand

ถ้าราคาสูง D ต่ำ
แต่ Supply สูง
ทำให้มีสินค้าเหลือ
ขายเป็นผลให้ต้อง
ปรับราคาสินค้าลง

ถ้าราคาต่ำอุปสงค์จะ
สูง อุปทานจะต่ำ
ทำให้มีสินค้าไม่พอ
ขาย เป็นผลให้ราคา
สินค้าขยับสูงขึ้น

"Two dollars."

"—and seventy-five cents."

ความล้มเหลวของตลาด (Market Failure)

- การพึ่งพิงกลไกตลาดในการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจมีขีดจำกัด เนื่องจากมีปัญหาความล้มเหลวของกลไกตลาด
- ความล้มเหลวของตลาด อาจเกิดขึ้นในกรณี
 - เมื่อกลไกราคาไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ไม่สามารถบรรลุเป้าหมายอื่นของสังคม เช่น การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม

ความล้มเหลวของตลาด(ต่อ) (Market Failure)

- รัฐมีเหตุผลสมควรที่จะเข้าแทรกแซงในระบบตลาด เมื่อการดำเนินการโดยกลไกตลาดไม่สามารถนำมาซึ่งผลที่สังคมต้องการ
- ระบบเศรษฐกิจจึงมิใช่ระบบทุนนิยมบริสุทธิ์
(Pure Capitalism) หากเป็นระบบเศรษฐกิจแบบผสม
(Mixed Economy) คือ ระบบตลาด+ state intervention

ความล้มเหลวของตลาด(ต่อ) (Market Failure)

ข้อขัดข้องที่ทำให้กลไกราคาทำงานไม่สมบูรณ์

- ในด้านการจัดสรรทรัพยากร
 - ผลข้างเคียงภายนอก (externalities)
 - สินค้าสาธารณะ (public goods)
 - ความไม่สมบูรณ์ของตลาด (market imperfection)
- เสถียรภาพเศรษฐกิจเสถียรภาพ (economic instability)
 - การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม
 - การแก้ไขปัญหาความยากจน

ความล้มเหลวของตลาด(ต่อ) (Market Failure)

ผลกระทบภายนอก(Externality)

- เกิดขึ้นเมื่อการผลิต หรือบริโภค ของหน่วยเศรษฐกิจหนึ่งมีผลกระทบ(ทางบวก หรือ ทางลบ) ต่อหน่วยเศรษฐกิจอื่น โดยที่ผลกระทบนั้นไม่ปรากฏในการซื้อขายแลกเปลี่ยนในตลาด
- ผู้ที่ก่อให้เกิดผลทางบวก ไม่ได้ได้รับการชดเชยของผลกระทบนั้น
- ผู้ที่ก่อผลทางลบ ไม่ได้จ่ายเงินชดเชยแก่ผู้ได้รับความเสียหาย

ความล้มเหลวของตลาด(ต่อ) (Market Failure)

ตัวอย่าง Externality	ทางบวก	ทางลบ
ด้านการผลิต	การฝึกอบรม การค้นคว้าวิจัย	มลพิษ
ด้านการบริโภค	การฉีดวัคซีนป้องกันโรค การศึกษา	สูบบุหรี่ในที่สาธารณะ

ความล้มเหลวของตลาด(ต่อ) (Market Failure)

- คุณสมบัติของสินค้าสาธารณะ (Public Goods)
 1. ไม่แก่งแย่งในการบริโภค เมื่อมีผลิตสินค้าสาธารณะแล้ว
ทุกคนบริโภคได้เท่ากัน และเท่ากับปริมาณที่ผลิตขึ้น
(Non rival) $G_a = G_b = G_c \dots = G$
 2. ไม่กีดกันในการบริโภคไม่ว่าจะจ่ายเงินหรือไม่
(Non excludable) $\longrightarrow$ Free Rider

ความล้มเหลวของตลาด(ต่อ) (Market Failure)

Free Rider problem : เมื่อสามารถบริโภคได้โดยไม่ต้องจ่าย
จึงไม่มีใครแสดงออก ซึ่งความ
ต้องการที่แท้จริง → ไม่ทราบอุปสงค์
ที่แท้จริง → ไม่ทราบราคาที่ถูกต้อง

ตลาดล้มเหลวในการผลิตสินค้าสาธารณะ เพราะผู้ผลิตเอกชน
ไม่ผลิตหรือผลิตไม่พอ

ตัวอย่าง Public Goods

- การป้องกันประเทศ
- การรักษาความสงบในประเทศ
- สวนสาธารณะ

pure public goods

- การประมงในน่านน้ำสากล
- การเก็บขยะจากถนนสาธารณะ
- สะพาน ทางหลวง

สินค้าสาธารณะแบบผสม

ความล้มเหลวของตลาด(ต่อ) (Market Failure)

Market Imperfection

ตลาดผูกขาด

ขาดประสิทธิภาพ ผู้ผูกขาดมีอำนาจในการกำหนดราคา และอำนาจในการกำหนดปริมาณที่ต่ำกว่าระดับที่มีประสิทธิภาพทำให้เกิดการสูญเสียต่อระบบเศรษฐกิจ

ความล้มเหลวของตลาด(ต่อ) (Market Failure)

เศรษฐกิจขาดเสถียรภาพ

- การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม
- ความไร้ประสิทธิภาพของกลไกตลาดในการแก้ปัญหาความยากจน

นโยบายสาธารณะทางเศรษฐกิจ

- ประเด็นเกี่ยวกับ ความล้มเหลวของตลาด (Market Failure) สินค้าสาธารณะ(Public Goods) และความไม่สมบูรณ์ของตลาดนำไปสู่ การศึกษา เรื่อง นโยบายเศรษฐกิจสาธารณะอย่างมากมาย

- นโยบายเศรษฐกิจสาธารณะ ก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนกลุ่มต่างๆ / ภาคส่วนต่างๆ ที่ไม่เหมือนกัน
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากนโยบายเศรษฐกิจสาธารณะ
 - พลเมือง -ธุรกิจ -ราชการ
 - ผู้เสียภาษี -แรงงาน -นักวิชาการ
 - ผู้บริโภค -การเมือง -NGO

ตัวอย่างนโยบายเศรษฐกิจสาธารณะ

- นโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจ “ซ้อปช่วยชาติ”
- นโยบายจำนำข้าว
- นโยบายประชารัฐ
- นโยบายเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ตัวอย่างนโยบายเศรษฐกิจสาธารณะ(ต่อ)

- นโยบายบัตรสวัสดิการคนจน
- นโยบายหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า
- นโยบายปฏิรูปการศึกษา
- นโยบายเสริมสร้างนวัตกรรม

ฯลฯ

นโยบายเศรษฐกิจสาธารณะภายใต้การเมือง ระบอบประชาธิปไตย

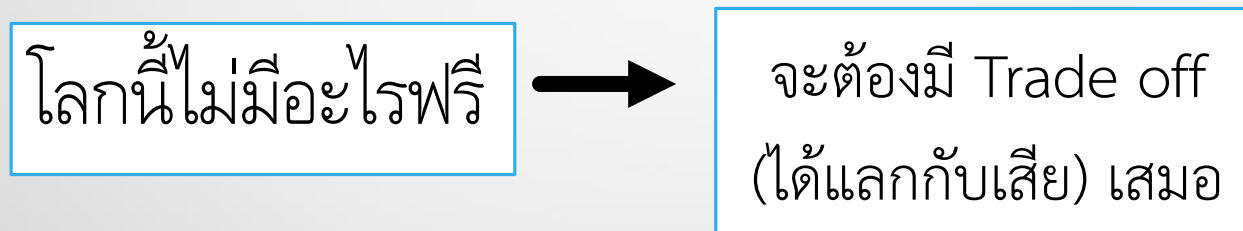
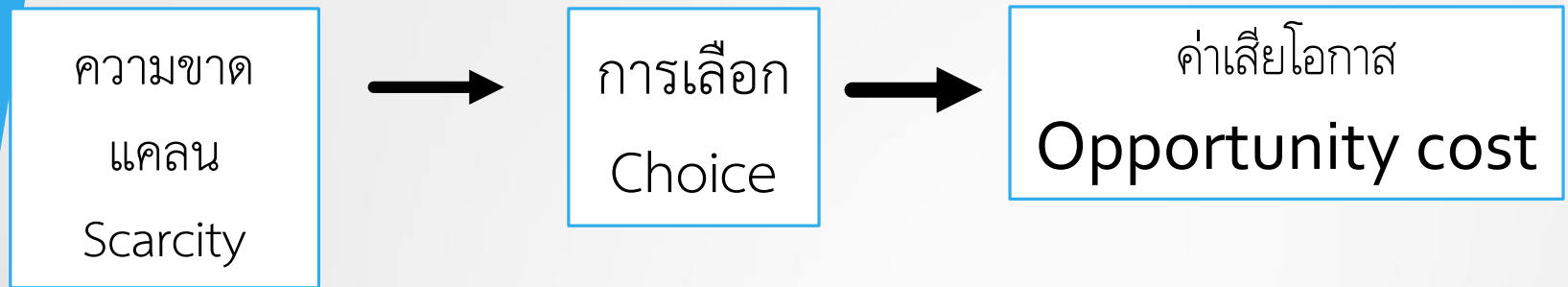
- รัฐบาลมีบทบาทมากน้อยเพียงใดในระบบเศรษฐกิจ?
- การตัดสินใจหรือนโยบายทางการเมือง มีผลต่อนโยบายทางเศรษฐกิจ อย่างไรบ้าง?
- ประชาชนในระบบประชาธิปไตย มีช่องทาง หรือ บทบาทมากน้อยเพียงใด ที่จะผลักดันให้นโยบายเศรษฐกิจบางอย่างเกิดขึ้นได้ หรือให้ยกเลิกไป

การเมืองกับนโยบายเศรษฐกิจ

- นโยบายเศรษฐกิจที่เป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจ แต่ไม่เป็นที่นิยมของประชาชน เช่น นโยบายรักษาวินัยทางการคลัง
- นโยบายเศรษฐกิจที่มีผลเสียทางเศรษฐกิจ แต่เป็นที่นิยมของประชาชน เช่น นโยบาย “ประชานิยม” ลด แลก แจก แถม

ปัจจัยความสำเร็จ/ความล้มเหลวของนโยบาย

- ความยอมรับทางการเมือง
- งบประมาณ
- ความพร้อมของหน่วยงานที่นำนโยบายไปปฏิบัติ
- ความสามารถในการป้องกันทุจริต
- การมีส่วนร่วมของภาคพลเมือง

ข้อพึงตระหนักในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจสาธารณะ

- ประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบเสรี โดยใช้กลไกตลาดเป็นหลัก(Market Economy)
- นโยบายของรัฐควรมุ่งเน้นส่งเสริมให้ตลาดทำงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (แข่งขันอย่างเสรีมีความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากร และลดความเหลื่อมล้ำ)
- การแทรกแซงกลไกตลาดมากเกินไป มีผลต่อบทบาทของภาค เอกชน สังคม และชุมชน

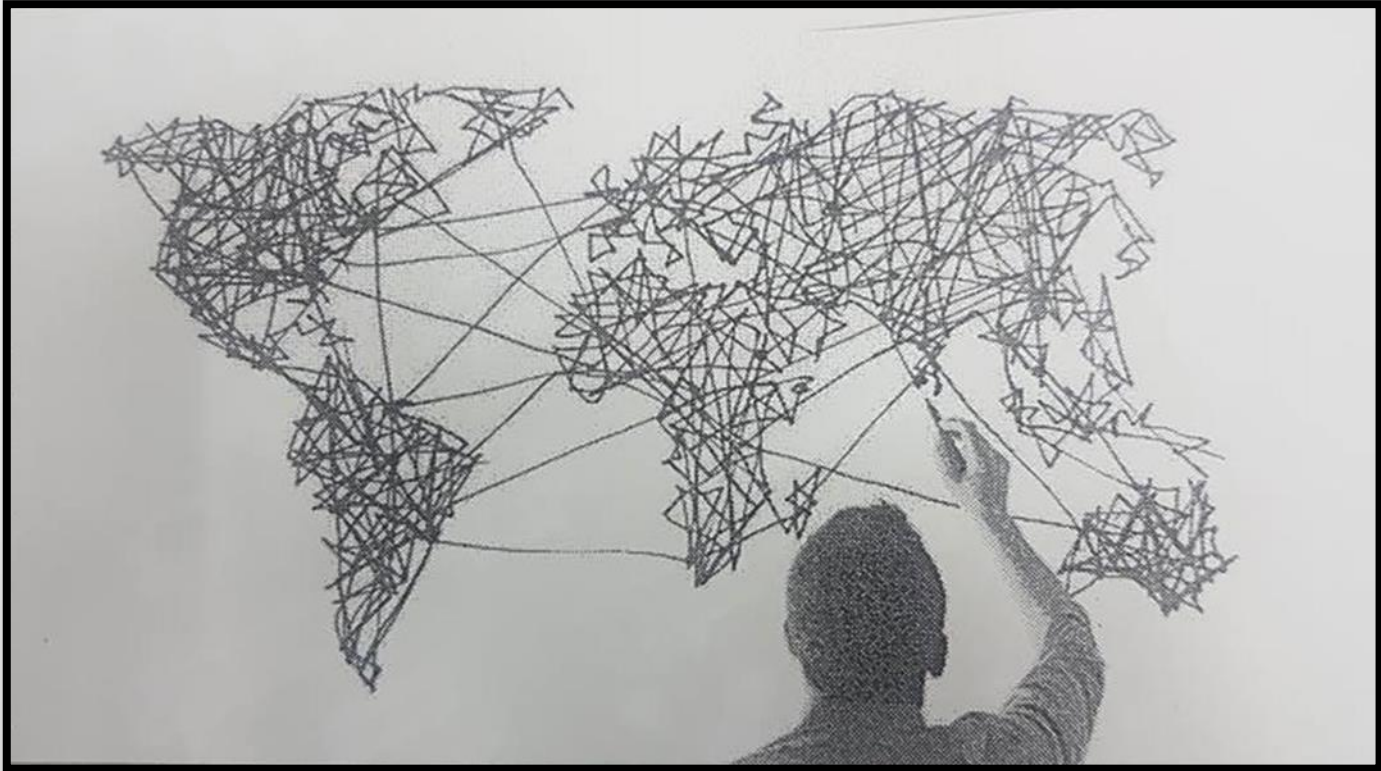
บทบาทของรัฐในทางเศรษฐกิจ ควรทำเฉพาะการเป็น

- ผู้กำหนดนโยบาย Policy Maker
- ผู้กำกับดูแล Regulator
- ผู้สนับสนุน Promoter
- ผู้เอื้ออำนวยความสะดวก Facilitator

Government Failure

- ขาดข้อมูล (Information Problem)
- การประสานงานระหว่างหน่วยงาน

ไทยกำลังเผชิญกับโลกที่ไม่เหมือนเดิม

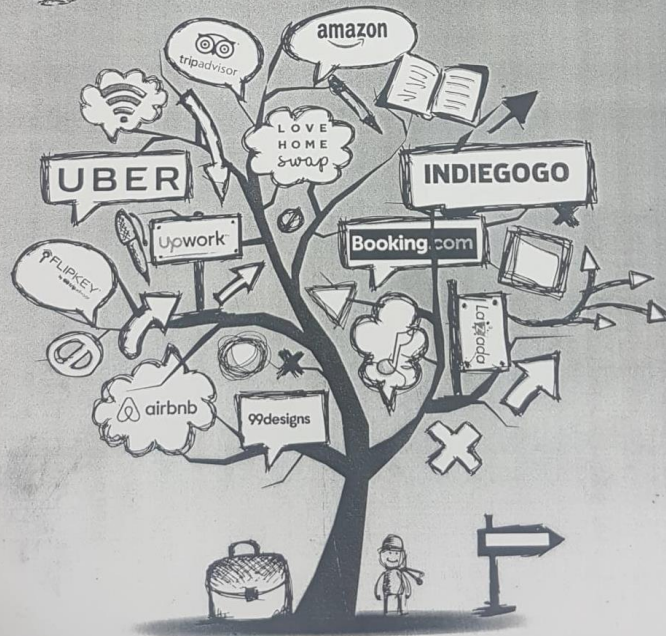
knowledge Plus

เศรษฐศาสตร์โลกใบใหม่

SHARING ECONOMY

สองมาเฟีย

นาวร เรืองสกุล
อัจฉรา สุทธิศิริกุล

ความท้าทายในอนาคต

- สภาพแวดล้อมสำคัญใน 5 – 10 ปี ข้างหน้า
- ความผันผวน (**Volatility**)
- ความไม่แน่นอน (**Uncertainty**)
- ความซับซ้อน (**Complexity**)
- ความไม่ชัดเจน (**Ambiguity**)

ความท้าทายภายนอก

- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของเศรษฐกิจโลก
- การรวมตัวทางเศรษฐกิจ
- Digitagation

ความท้าทายภายในประเทศ

- การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
- ความสามารถในการแข่งขัน
- ความเหลื่อมล้ำ

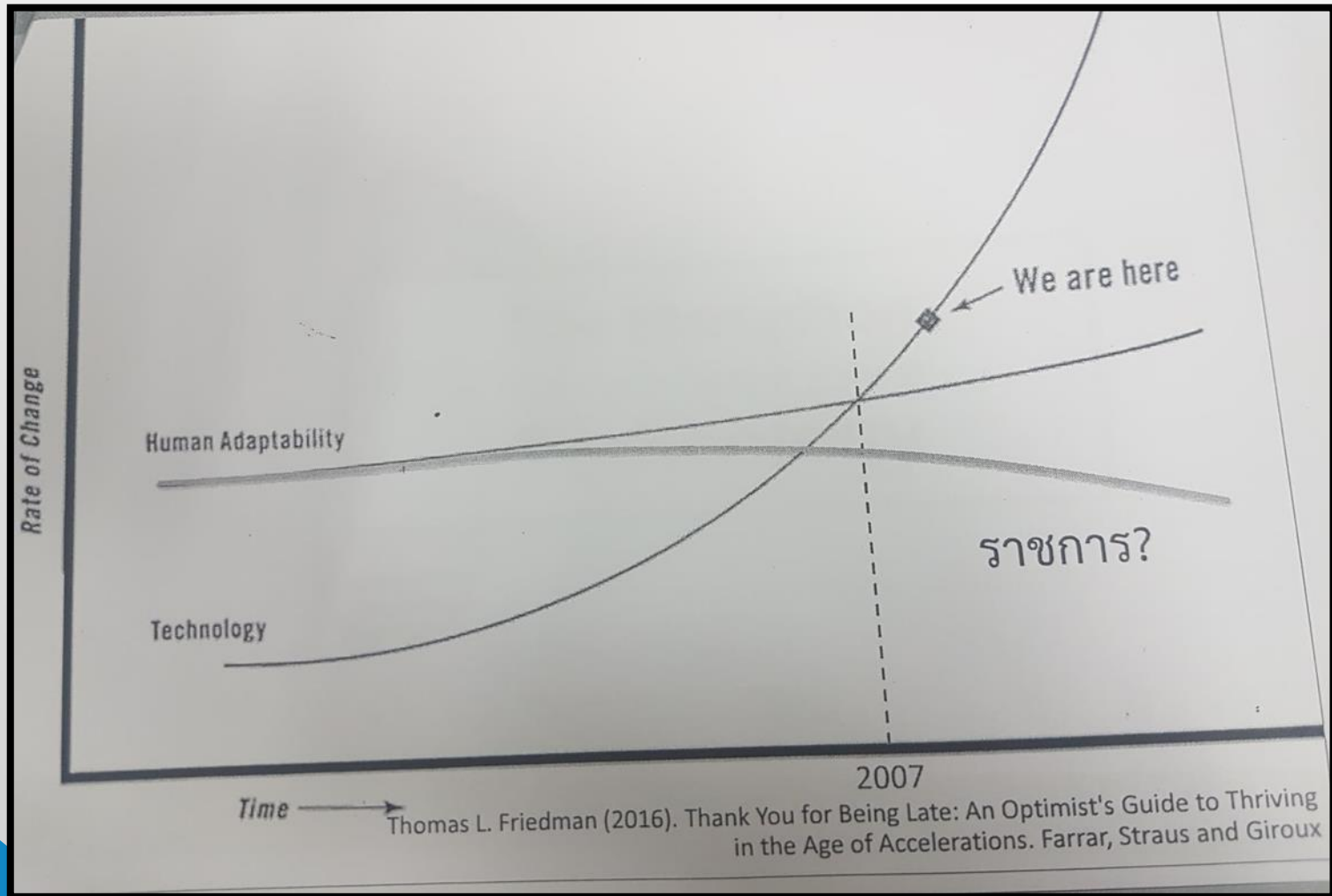
ความท้าทายขององค์กร

In the wind of change

- การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้
- องค์กรภาคธุรกิจ และภาครัฐจำเป็นต้องมีความสามารถในการสร้างสรรค์ความรู้ (Knowledge (reaction))

“เปลี่ยนหรือไป (Change or Die)”

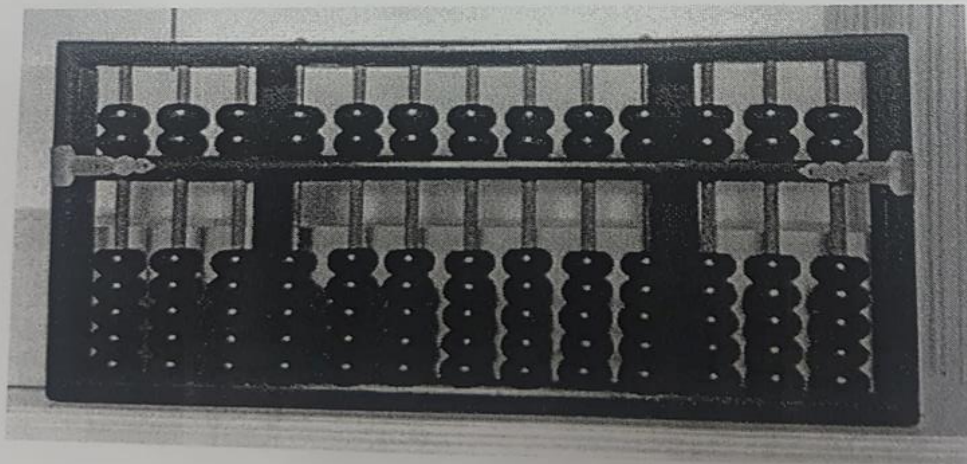
Science and Technology: The Moore's Law

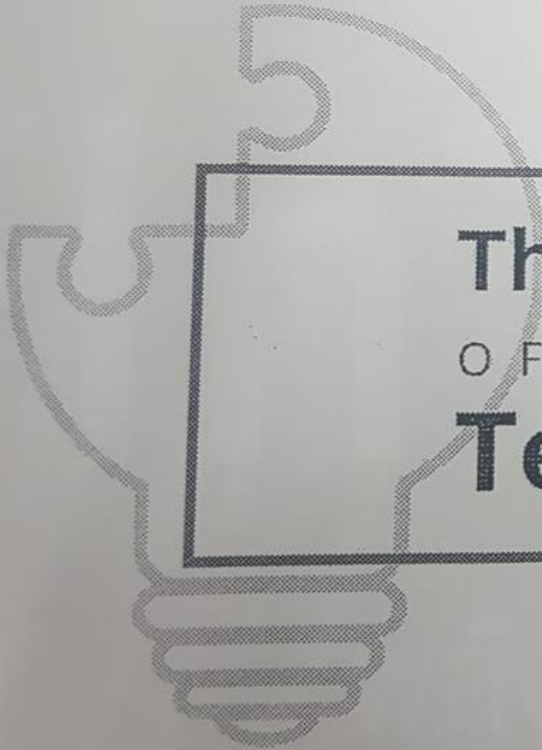

Science and Technology: The Moore's Law

Are you still relevant?

คุณยังมีความหมายอยู่ไหม?

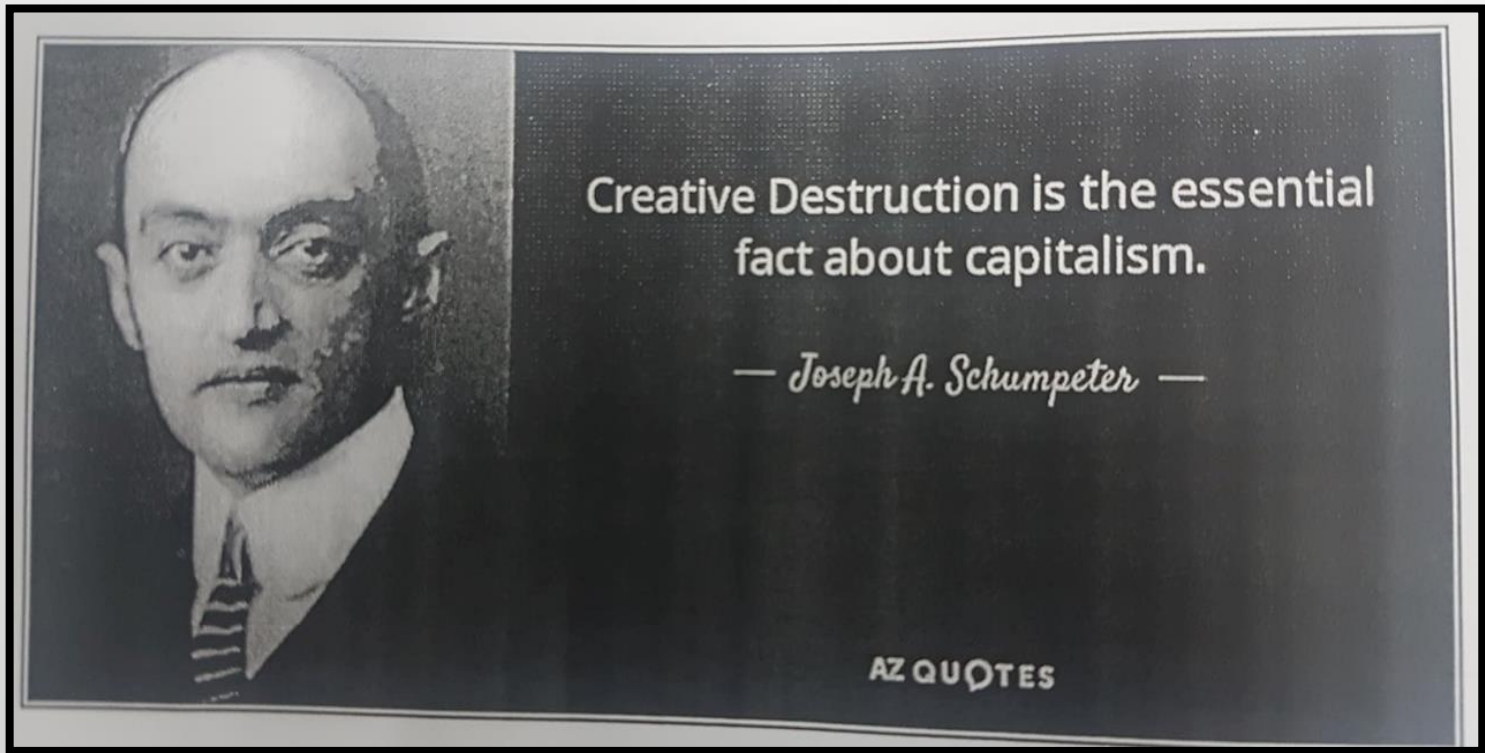

The Disruption OF DISRUPTIVE Technology

Innovation

“การทำลายอย่างสร้างสรรค์เป็นเรื่องจำเป็นสำหรับระบบทุนนิยม”

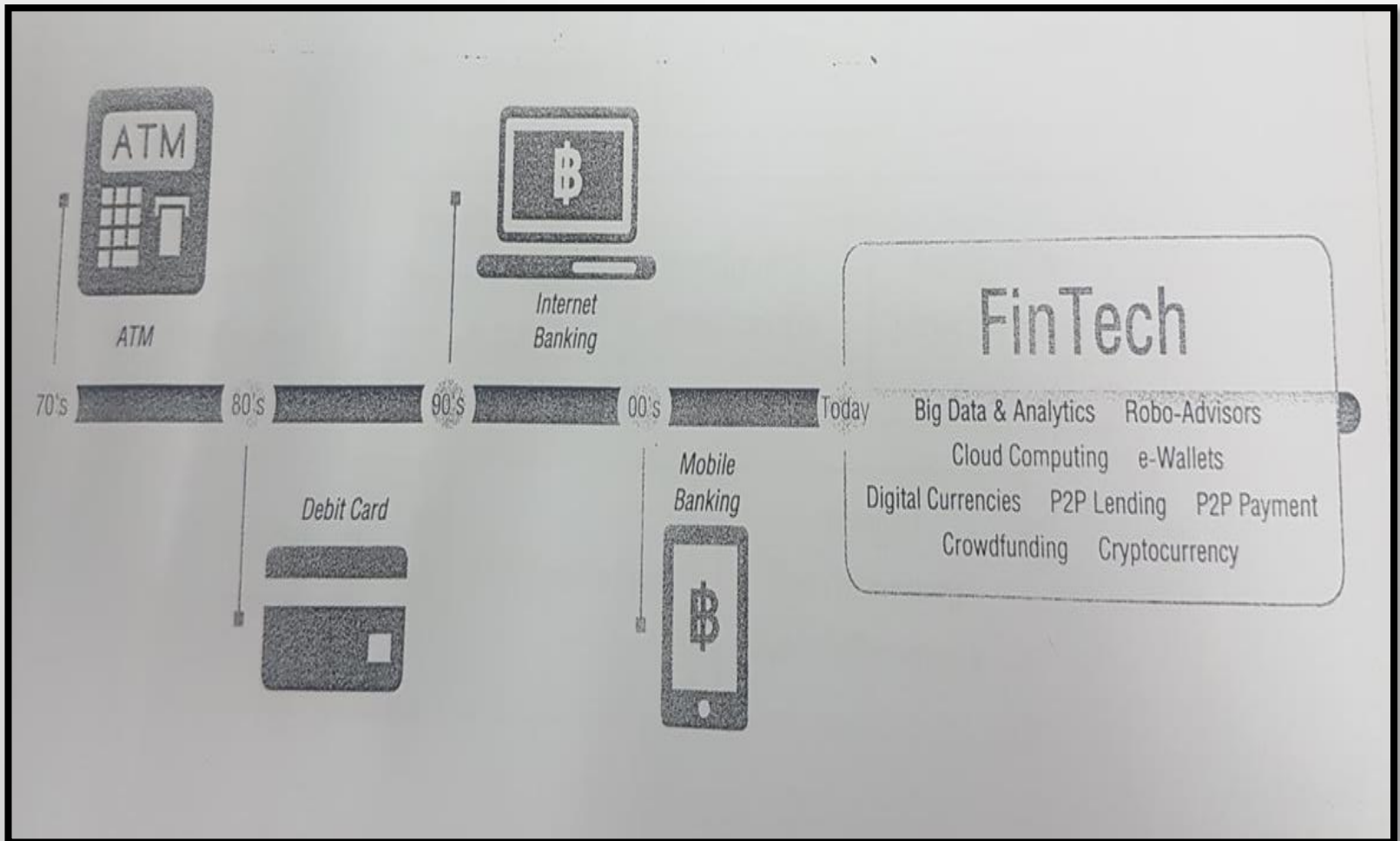
Joseph A. Schumpeter

Fin Tech

พลังเล็กๆ

ที่เปลี่ยนโฉมอุตสาหกรรมทางการเงิน

Daring to Change

ภาพรวมข้อเสนอการปฏิรูป

การปฏิรูปกฎหมาย
และกระบวนการ
ยุติธรรม

การปฏิรูปด้าน
การเงิน การคลัง
และภาษีอากร

การปฏิรูปด้านการ
บริหารราชการ
แผ่นดิน

การปฏิรูปด้านการ
บริหารท้องถิ่น

การปฏิรูปการศึกษา

การปฏิรูปด้านการบริหาร
จัดการทรัพยากรธรรมชาติ
สิ่งแวดล้อม และการผังเมือง

การปฏิรูปด้าน
พลังงาน

การปฏิรูปด้าน
แรงงาน

การปฏิรูปด้านวัฒนธรรม
ภายใต้หลักการ การมีส่วนร่วม

การปฏิรูปด้าน
วิทยาศาสตร์และ
เทคโนโลยี

การปฏิรูปด้าน
เศรษฐกิจมหภาค

การปฏิรูปด้าน
เศรษฐกิจรายภาค

การปฏิรูปด้าน
สาธารณสุข

การปฏิรูปด้าน
สังคม

การปฏิรูป
สื่อสารมวลชนและ
เทคโนโลยีสารสนเทศ